

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Zákonná nebo smluvní občanskoprávní odpovědnost rozhodce v českém právu?

Rozhodce je osobou, která stranám sporu poskytuje určitou službu, která má specifický charakter, a ačkoliv to ze zákona výslovně neplyne, určité znalosti a dovednosti jsou pro činnost rozhodce obvykle velmi významné. Rozhodce svoji funkci vykonává za peněžní odměnu a na základě toho, že nejprve přijal funkci rozhodce. Rozhodce je přitom orgánem, který sporným stranám vydává závazný a vykonatelný rozhodčí nález, čímž má také pozici nestranného a nezávislého subjektu. V každém případě lze mít za to, že z uvedených titulů by rozhodce měl nést určitou odpovědnost.

Toto pojetí se však uplatňuje spíše v současné době, v dřívějších dobách nebylo neobvyklé, že na rozhodce bylo nahlíženo tak, že by žádnou odpovědnost nést neměli. Jak ukazuje například praxe v České republice, takové pojetí nebylo ideální, což patrně také bylo důvodem, proč začala být odpovědnost rozhodců dovozována.[\[1\]](#) Odpovědnost může být dovozována jak trestněprávní, tak občanskoprávní. V tomto příspěvku je ovšem pozornost zaměřena výlučně na občanskoprávní odpovědnost.

Rozhodce může být v souladu s českou legislativou odpovědný především za škodu, ale nelze opomenout ani odpovědnost za vady. V souvislosti s občanskoprávní odpovědností rozhodce se diskuse o charakteru odpovědnosti vedou především ve vztahu k odpovědnosti za škodu. Ta je také častěji uplatňována, neboť samotné vady rozhodčího nálezu strany leckdy nejsou schopny z pohledu laika rozpoznat, čímž často otázku odpovědnosti rozhodce začnou řešit až ve chvíli, kdy se vada projeví tím, že vznikne škoda (např. je z důvodu vadného rozhodčího nálezu zastavena exekuce apod.).

Odpovědnost rozhodce za škodu patří k těm aspektům, které vzbuzují řadu otázek a názory v odborné literatuře nejsou jednotné. Není totiž zcela jednoznačné, zda je občanskoprávní odpovědnost rozhodce odpovědností smluvní anebo odpovědností zákonnou. V zákoně totiž není jasně stanoveno, která z uvedených alternativ se na rozhodce vztahuje, je tedy nutné vycházet z argumentů v odborné literatuře a v neposlední řadě rovněž ze soudní judikatury, která však rovněž není příliš početná. Zákon č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník v současné době rozlišuje dva typy odpovědnosti za škodu, které by u rozhodce mohly připadat v úvahu.[\[2\]](#) Pro tyto případy odpovědnosti je charakteristické, že mají zcela odlišné kořeny a liší se i některé jejich charakteristické rysy.[\[3\]](#)

Pro určení, jaký typ občanskoprávní odpovědnosti připadá v úvahu v souvislosti s výkonem funkce rozhodce, je třeba vyjít z otázky, jaký vztah existuje mezi stranami a rozhodcem. Zde je možné setkat se s názorem, který v současné době převažuje, že mezi rozhodcem a stranami sporu existuje smluvní vztah, který je podmíněn tím, že mezi stranami sporu byla uzavřena platná rozhodčí smlouva a rozhodce souhlasil s tím, že bude v daném případě působit jako rozhodce (tj. přijal funkci rozhodce). Rozhodčí smlouva je soukromoprávní smlouvou, kterou lze považovat za do značné míry zvláštní smluvní typ.[\[4\]](#)

Smluvní odpovědnost za škodu je upravena v ustanovení § 2913 občanského zákoníku. V případě porušení smluvní povinnosti se přitom nevyžaduje zavinění ze strany rozhodce. Ačkoliv na povinnost

nahradit škodu nemá zavinění vliv, má svůj význam pro jiné účely, ke kterým patří například promlčecí doba stejně tak je významné pro moderační právo soudu ve vztahu ke škodě, která má být hrazena.[5] Tento typ odpovědnosti je v současnosti dovozován i v České republice, což potvrzuje například nedávný rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 2244/2017, kde bylo dovozeno, že se jedná o smluvní odpovědnost, za kterou tudíž také nemůže nést odpovědnost stát.[6] Odpovědnost rozhodce má tedy dle českého přístupu charakter odpovědnosti smluvní, a to nezávisle na tom, zda rozhodce porušil nějaká pravidla plynoucí z rozhodčí smlouvy anebo si při výkonu funkce počínal vyloženě v rozporu s právem.[7] S ohledem na uvedený převažující závěr v českém pojetí je pak výklad v dalších kapitolách zaměřen právě na smluvní charakter odpovědnosti rozhodce.

Druhým typem odpovědnosti je odpovědnost za porušení zákonné (tedy mimosmluvní) povinnosti, u kterého je vždy nutné zavinění.[8] Druhý pohled na problematiku odpovědnosti rozhodce totiž dle odborné literatury odděluje dvě fáze, které jsou nezbytné pro to, aby mohl rozhodce nést odpovědnost za škodu. První fází je fáze smluvní, kdy strany uzavírají rozhodčí smlouvu, nicméně založení pravomoci rozhodce spadá až do druhé fáze, která již nemá smluvní charakter. Ve druhé fázi totiž podle této teorie rozhodce získává postavení osoby veřejné moci, která je nadána k oprávnění autoritativně rozhodovat spory.[9] V této souvislosti je však nutné podotknout, že v českém prostředí již bylo opakovaně judikaturou dovozeno, že rozhodce při výkonu své funkce nevykonává veřejnou moc,[10] čímž tato teze není v českém právním prostředí uplatnitelná. Přesto je však možné se v teorii a v některých právních rádech s výše uvedenou domněnkou setkat. Má se přitom zásadně za to, že rozhodce musí postupovat podle platných a účinných právních norem. Pokud rozhodce při svém postupu poruší zákonné normy místa, kde je spor rozhodován, popř. místa sídla rozhodčího soudu, nese za takové porušení odpovědnost, která je v tomto případě odpovědností mimosmluvní, resp. deliktní.[11]

V českém právu je mimosmluvní odpovědnost za škodu upravena v ustanovení § 2910 občanského zákoníku, kde je stanoveno, že „*škůdce, který vlastním zaviněním poruší povinnost stanovenou zákonem a zasáhne tak do absolutního práva poškozeného, nahradí poškozenému, co tím způsobil. Povinnost k náhradě vznikne i škůdci, který zasáhne do jiného práva poškozeného zaviněným porušením zákonné povinnosti stanovené na ochranu takového práva.*“[12] Vedle výše uvedených dvou protipólů v přístupu k charakteru odpovědnosti rozhodce se pak lze v literatuře setkat rovněž se zmínkami o odpovědnosti smíšené, která kombinuje některé prvky z obou výše uvedených alternativ.[13]

Skutečnost, že pohled na problematiku však nemusí být zcela jednoznačný, potvrzuje i fakt, že například vzorový zákon UNCITRAL se o problematice charakteru občanskoprávní odpovědnosti rozhodce vůbec nezmiňuje.[14] Smluvní odpovědnost však preferuje například francouzská právní úprava. Oproti tomu například ve Velké Británii stejně jako v USA je pro rozhodce typické, že jsou nadáni poměrně širokou imunitou, čímž u nich smluvní odpovědnost nepřipadá v úvahu vůbec, zákonná odpovědnost pak pouze v omezeném rozsahu v případech, na které se imunita nevztahuje. Takovými případy je obvykle úmyslné jednání v rozporu se zákonem, popř. alespoň hrubá nedbalost.[15] Trochu jiný přístup pak uplatňuje právní úprava ve Španělsku, kde je rovněž občanskoprávní odpovědnost rozhodce do určité míry omezena, nicméně ve zbývajících oblastech, za které rozhodce může nést odpovědnost, se jedná o odpovědnost, která má v některých případech charakter smluvní a v některých případech naopak charakter zákonné odpovědnosti.[16]

JUDr. PhDr. Melinda Vrajková, LL.M

[1] TWEEDDALE, Andrew a Keren TWEEDDALE. Arbitration of commercial disputes: international and English law and practice. Oxford: Oxford University Press, 2007. ISBN 978-0-19-921647-5, s. 146.

[2] VLASTNÍK, Jiří. K odpovědnosti rozhodce v českém právu. Právní rozhledy, 2015, č. 20. ISSN 1210-6410, s. 688.

[3] HULMÁK, Milan a kol.: Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, ISBN 978-80-7400-287-8, s. 1565.

[4] ROZEHNALOVÁ, Naděžda. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 3., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013. ISBN 978-80-7478-004-2, s. 225.

[5] HULMÁK, Milan a kol.: Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, ISBN 978-80-7400-287-8, s. 1565.

[6] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 30 Cdo 2244/2017, ze dne 29. 4. 2019.

[7] VLASTNÍK, Jiří. K odpovědnosti rozhodce v českém právu. Právní rozhledy, 2015, č. 20. ISSN 1210-6410, s. 689.

[8] VLASTNÍK, Jiří. K odpovědnosti rozhodce v českém právu. Právní rozhledy, 2015, č. 20. ISSN 1210-6410, s. 688.

[9] ROZEHNALOVÁ, Naděžda. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 3., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013. ISBN 978-80-7478-004-2, s. 226.

[10] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 30 Cdo 2244/2017, ze dne 29. 4. 2019.

[11] ROZEHNALOVÁ, Naděžda. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 3., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013. ISBN 978-80-7478-004-2, s. 226.

[12] § 2910 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku.

[13] RABAN, Přemysl. Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a zahraničí. Praha: C.H. Beck, 2004. Právní instituty. ISBN 80-7179-873-8, s. 130.

[14] ROZEHNALOVÁ, Naděžda. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 3., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013. ISBN 978-80-7478-004-2, s. 226.

[15] GARAUD, Jean-Yves. The arbitrator's liability report from the club des juristes. Paris: Le club de juristes, 2017. ISBN neuvedeno, s. 26 a 99.

[16] DÍAZ-BASTIÁN, Ernesto. Comentarios breves a la Ley de arbitraje. Madrid: Universidad Complutense de Madrid, 2007. ISBN 9788429014785, s. 120.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. - zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku](#)
- [Předběžné opatření a další instituty k ochraně věřitelů při přeměnách](#)
- [Promlčení zápůjčky bez určení splatnosti v judikatuře Nejvyššího soudu](#)
- [Rozvod s mezinárodním prvkem a související otázky péče o děti a výživného](#)
- [Příkaz a příkaz na místě v přestupkovém řízení vedeném orgány inspekce práce](#)
- [Letiště a letecké stavby](#)
- [Problematické aspekty změn v úpravě odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku](#)
- [Autonomní mobilita optikou české legislativy. Kdy se na silnicích dočkáme vozidel bez řidiče?](#)
- [Rodičovská odpovědnost po novele občanského zákoníku: Jak nové principy rovnosti, spolupráce a ochrany dítěte mění praxi soudů a rodin](#)
- [Lhůta a povinnosti při vyrozumění oznamovatele o výsledku posouzení oznámení](#)